

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. május 8.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. május 8. 8:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat Julius Caesar egyeduralmi kísérletével kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a Suetoniustól származó forrásrészletek segítségével!

a) Rendelje a forrásrészletekhez a hozzájuk leginkább illő fogalmat! Írja a megfelelő fogalom sorszámát a forrás után a kipontozott helyre! Egy fogalom kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Fogalmak: 1. provincia 2. néptribunus 3. triumvirátus 4. dictator

A) „Caesar kibékítette Pompeiusszal Marcus Crassust is, aki pedig nagy viszálykodásban viselt közös consulságuk óta régi ellensége volt; szövetkezett mind a kettővel, hogy Rómában semmi ne történhessék, amit hármuk közül akár egy is nem akarna.”

.....

B) „Egyéb cselekedetei és mondásai épp eleget nyomnak a latban, hogy kimondjuk: visszaélt hatalmával, és nem ok nélkül gyilkolták meg. Mert nem elég, hogy mértéktelenül sok tisztséget elfogadott – örökös consulságot, élete végéig tartó [...] hatalmat, [...]]; minden tisztséget kényére-kedvére adott s kapott.”

.....

C) „Egész Galliát – az erdős Pyrenaeusok, az Alpok és a Gebenna hegység, valamint a Rhenus és Rhodanus határolta hárommillió-hétszázezer római lépésnyi területet [meghódította, s] negyvenmillió sestertius évi adót vetett ki rá. [...] A két Gallia s a két Hispania, de még Asia és Görögország legnagyobb városait is remek épületekkel ékesítette. [...] Galliába ment; ott igazságszolgáltatási körútjának befejezése után megállapodott Ravennában.”

.....

b) Tegye sorrendbe a forrásokat az általuk bemutatott események időrendje szerint!

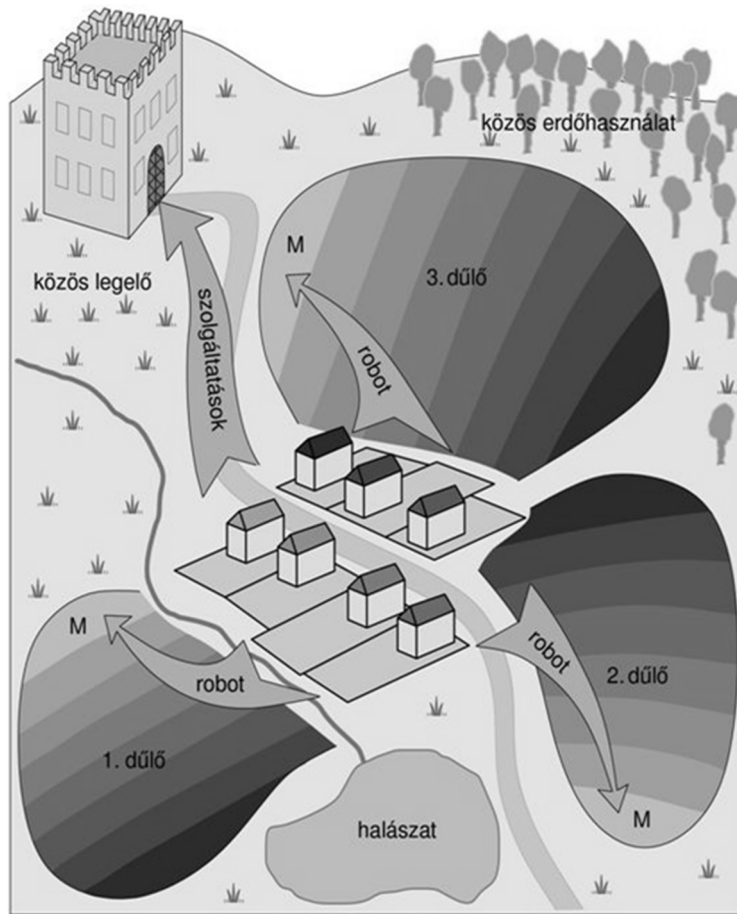
Írja a források betűjelét a táblázatba! Kezdje a legkorábbival! (1 pont)

1.	2.	3.

4 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori Európa gazdaságával és társadalmával kapcsolatos.

Döntse el az ábra és ismeretei segítségével, melyik illik a mondatba a dőlttel szedett és sorszámmal jelölt kifejezések közül! Karikázza be a megfelelő kifejezés sorszámát! (Elemenként 1 pont.)

A középkori uradalom

- a)** Az ábrán a nyilak **1. a hűbéresek** / **2. a jobbágyok** / **3. a polgárok** által a földesúrnak teljesített szolgáltatásokat jelzik.
- b)** A beszolgáltatott terményeket az uradalom központjában, **1. a földesúri lakhelyen** / **2. a hűbérbirtokon** / **3. a városban** raktározták el.
- c)** Az ábrán az „M” betű **1. a majorságot** / **2. a megműveletlen földeket** / **3. a munkajáradékot** jelöli.
- d)** Az ábrán a dűlők száma **1. a céhes** / **2. a nyomásos** / **3. az önellátó** gazdálkodásra utal.

4 pont	
--------	--

3. A feladat I. Károly (Róbert) uralkodásához kapcsolódik.

Döntse el, melyik forrás tartalmára vonatkoznak az állítások! Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőibe! Egy sorban csak egy X jel szerepelhet. (Elemenként 0,5 pont.)

A) „Jóllehet országunk régi és most szilárdan megtartott szokása kívánja meg, hogy mind az egyháznak, mind az országunk bármely nemese földjeinek, illetve birtokainak, amelyek területén arany- vagy ezüstbányát találnak, valamely méltányos csere révén a király kezéhez kell jutniuk, mégis, mivel a [...] földek és birtokok ilyenféle elvétele miatti félelemből országunk lakói révén az ország [...] kincstára a földek mélyén rejtve marad, mert nem akarják feltárni, ha csak nem jut nekik ebből megfelelő ellenszolgáltatás. [...] elrendeljük örökre szólóan, hogy ha a főpapok, szerzetesek és világi papok vagy a nemesek bármelyikének földjein és birtokán arany- illetve ezüstbányát fognak találni, s amennyiben nem tagadják le azok létezését és nem tagadják meg a feltárásukat, akkor ugyanők örökre élvezzék örvendezve azon földjeik változatlan birtoklását, [...] sőt a földjükön talált arany- és ezüstbányákból származó, a bányászok szokása szerint befolyó királyi jövedelmek harmadrészét is kapják meg teljességgel örök időkre.” (I. Károly oklevele, 1327)

B) „Mivel azt akarjuk, hogy harmadrészig égetett és nagyobb számban kibocsátandó ezen mostani pénzünk egész országunkban változatlanul állandó forgalomban maradjon, és azt elárassza, s hogy kamaráink tavalyi, tavalyelőtti és a négy évvel ezelőtt kibocsátott dénárjai ugyanezen újakkal együtt, egyidejűleg legyenek forgalomban, s azokat emezekkel egyformán fogadják el – határozván elrendeltük és parancsoljuk, hogy minden megyében, minden egyes kapu után, amelyen szénával vagy gabonával megrakott szekér képes befordulni vagy azon át kijönni – lakjék bár ugyanazon kapu mögött, ill. kapuval rendelkező telken három vagy négy vagy ennél több ember, hacsak nem annyira szűkölködő és szegény, hogy azt sem képes kifizetni, [...] kivéven a mi királyi és királynéi szolgálóinkat [...] kivéven továbbá az egyházakat, városokat vagy másokat, akik nyilvánvaló kiváltságot, szabadságot élveznek, a kirovás megtörténte után 15 napon belül 18 dénárt a kamarák ispánjainak a kezéhez kell szolgáltatni és fizetni.” (I. Károly oklevele, 1342)

Állítás	Forrás			
	A	B	Mindkettő	Egyik sem
a) Egy regáléjövédlem megosztását rendeli el.				
b) A telket jelöli meg az adófizetés alapjául.				
c) Biztosítja az értékálló aranypénz kibocsátásának feltételeit.				
d) Eltörli az évenkénti pénzváltást.				
e) A kilenced összegét 18 dénárban állapítja meg.				
f) Megszünteti a kötelező birtokcserét.				

3 pont

4. A feladat a felvilágosodás eszméihez kapcsolódik. (komplex tesztfeladat)**Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

Rendelje a felvilágosodás korából származó idézeteket a magyar Alaptörvény tartalmilag azonos részleteihez! Írja a felvilágosodás korából származó idézetek betűjelét a táblázat megfelelő mezőibe! Két elem kimarad. (Elemenként 1 pont.)

A) „Ezek közé a jogok közé tartozik a jog az élethez és a szabadsághoz, valamint a jog a boldogságra törekvésre.” (*Függetlenségi Nyilatkozat, 1776*)

B) „A népképviselők tehát nem a nép képviselői és nem is lehetnek azok, csupán megbízottai a népnek: soha nem dönthetnek végérvényesen.” (*Rousseau: A társadalmi szerződésről, 1762*)

C) „Ha [...] ugyanabban a személyben vagy ugyanabban a hatósági testületben egyesül, nincsen szabadság, mivel attól lehet tartani, hogy az ilyen uralkodó vagy az ilyen testület zsarnoki törvényeket fog hozni, s azokat zsarnoki módon fogja végrehajtani.” (*Montesquieu: A törvények szelleméről, 1748*)

D) „Mindaddig, míg bűnössé nem nyilvánítják, minden ember ártatlannak vélelmezendő.” (*Emberi és polgári jogok nyilatkozata, 1789*)

E) „Szabad államban a törvényhozó hatalomnak joga van, és lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy megvizsgálja, miként hajtják végre az általa hozott törvényeket.” (*Montesquieu: A törvények szelleméről, 1748*)

F) „Aki nem hajlandó követni az általános akaratot, azt az egész testület fogja engedelmességre kényszeríteni, más szóval kényszeríteni kell őt, hogy szabad legyen.” (*Rousseau: A társadalmi szerződésről, 1762*)

G) „A nép egészét kell, hogy illesse a törvényhozó hatalom. Minthogy azonban ez nagy államokban keresztülvihetetlen, és kis államokban is sok hátránnyal jár, a népnek a maga képviselői útján kell megtennie mindazt, amit maga nem tud megtenni.” (*Montesquieu: A törvények szelleméről, 1748*)

Részlet az Alaptörvényből	Felvilágosodás korabeli idézet betűjele
a) „A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén nyugszik.”	
b) „Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”	
c) „Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani.”	
d) „Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok [...] választják.”	
e) „A Kormány az Országgyűlésnek felelős.”	

---

f) Válassza ki az állítások közül a két igazat! Karikázza be a két igaz állítás sorszámát!
(Elemenként 1 pont.)

1. Montesquieu szerint a közvetlen demokrácia ütközik a hatalmi ágak megosztásának elvével.
2. Montesquieu gyakorlati okok miatt részesíti előnyben a képviselői rendszert a közvetlen demokráciával szemben.
3. Rousseau szerint a népképviselők a nép megbízottai ugyan, de mégsem kizárólagosan az ő joguk a törvényhozás.
4. Montesquieu szerint a nép egészét illeti a törvényhozó hatalom, ezért a legcélszerűbb a törvényeket népszavazás keretében meghozni.
5. Rousseau szerint a törvényhozásnak teljes egyetértéssel kell történnie, ezt nevezi általános akaratnak.

7 pont	
--------	--

5. A feladat a XVIII. századi Magyarországon lezajlott demográfiai változásokkal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A magas Udvari Haditanács kétségtelenül eléggé ismeri, hogy Magyarország felső részeit isten ostorai [...] sújtották, annyira, hogy lakosokban és mindenfajta barmokban hihetetlen mértékben súlyos veszteségeket szenvedtek [...]. A kedvező alkalom kínálkozásával [...] minden erővel azon fáradozom, hogy svábokkal, akik a jelenlegi helyzetük következtében otthonukat elhagyni és betevő falatjukat más vidéken [...] keresni kénytelenek, az üres helységeket népessé tegyem [...] egyúttal pedig a [...] kötelezettségek ellátásáról gondoskodjam [...].” (Károlyi Sándor *folyamodványa*, 1712)

B) „A mi eltávozásunk [...] nem abban áll, hogy azért mennénk el hazánkból, mintha könnyelmű és gyanús, kétes emberek lennénk, hanem [...] mivel [hazánk] telítve van emberekkel.” (Egy sváb telepes írása, 1739)

C) „Minden illő tisztelettel a következőket szánom válaszul említett uraságtok október hó 30-ik napján küldött nekem szóló kegyes levelére ágostai hitvallású [evangélikus] [szlovák] telepeseim ügyében [...]: [mivel] nem tudtunk megállapodni arról, hogy a szabad vallásgyakorlatot folytassák, ezért [...] számukra [...] teljesen biztosítottam a szabad költözés lehetőségét, hiszen már sokan át is költöztek a tekintetes Békés megyébe.” (Podmaniczky János, *Heves megyei birtokos levele a megyei elöljárókhöz*, 1735)

a) Milyen előnnyel járt a földbirtokosok számára, ha telepesek érkeztek birtokaikra? Válaszoljon saját szavaival az A) betűjelű forrás segítségével!

.....

b) Mi ösztönözte a sváb (német) telepeseket arra, hogy elhagyják hazájukat? Nevezzen meg egy jellemző okot saját szavaival a B) betűjelű forrás alapján!

.....

c) Milyen típusú népességmozgásról tudósít az A) betűjelű forrás? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. szervezett betelepítés
2. öntevékeny betelepülés
3. belső vándorlás
4. kitelepítés

d) Milyen típusú népességmozgásról tudósít a C) betűjelű forrás? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. szervezett betelepítés
2. öntevékeny betelepülés
3. belső vándorlás
4. kitelepítés

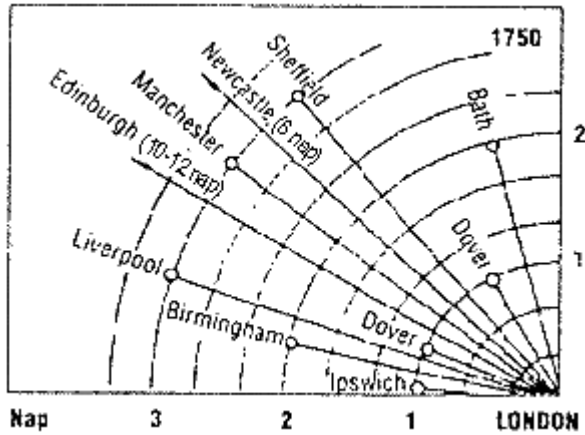
4 pont	
--------	--

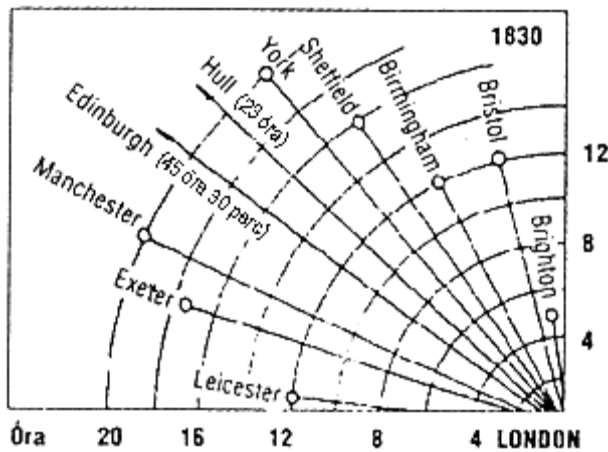
6. A feladat az első ipari forradalommal kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a diagramok összevetésével és ismeretei segítségével!**

(Elemenként 1 pont.)

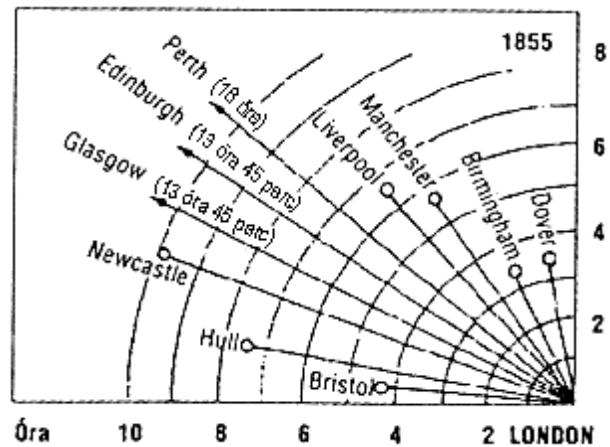
A)

B)

C)

Az utazási idő Londonból a fontosabb brit városokba 1750 és 1855 között

Egészítse ki a mondatokat a tartalmilag helyes befejezés kiválasztásával! Karikázza be a megfelelő sorszámot!

a) 1750-hez képest 1855-ben Londonból Doverbe...

1. kb. 5-ször olyan gyorsan lehetett eljutni.
2. kb. 3-szor olyan gyorsan lehetett eljutni.
3. kb. 7-szer olyan gyorsan lehetett eljutni.

b) Az utazási idő 1750 és 1830 között a London Birmingham távolságon...

1. a felére csökkent.
2. a negyedére csökkent.
3. a nyolcadára csökkent.

c) Nevezze meg az első ipari forradalom azon találmányát, amely lehetővé tette a diagramokról kiolvasható változást!

.....

d) Nevezze meg a városok közti utazási idő csökkenésének legalább egy gazdasági következményét!

.....

4 pont	
--------	--

7. A feladat a reformkori Magyarország történetével kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

a) Nevezze meg a forrás szerzőjét! Írja válaszait a kipontozott sorokra! A felsorolt személyek közül válasszon! Két név kimarad.

Személyek: Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Kölcsey Ferenc, Széchenyi István

1. „Itt ülök [Pozsonyban] a Magyar utcában, 495 szám alatt [...]. Elhagyatva érzem magamat. Mert valljátok meg: [...] lehetséges-e a költőnek illy messze a nékie kedvesektől, illy messze mind azoktól, kik lelkébe pillantottak, kik lelkét ismerték és értették, szorongás nélkül élnie? [...]

Még a nádor nincs itt; az egymás után érkező követek téli lakaikat rendelgetik; s én szobámba zárkózva gondolkozom a hazáról, mellynek nevében jöttem munkálni, és minden bizannyal: – küzdeni.” (Napló, 1832)

.....

2. „Négyesztendei nem csekély fáradozásim után – melyekben a mennyei Gondviselés megáldott – annyira [vittem] a Buda s Pest közt építendő állóhíd ügyét, hogy csak egy kicsi kell még a tárgynak oly befejezésére, mely szerint törvény készülhessen – s ennek következtében híd is épülhessen [...]. Az [...] már mind a két táblán végzésbe ment, hogy Buda s Pest közt állóhíd legyen, azon mindenki fizessen [...].” (Levél, 1835)

.....

3. „Midőn a szerkesztéshez fogunk, olly meggyőződésből tesszük azt, hogy a napnak tömérdek szükségei között alig van egy-egy sürgetőbb, mint olly időszak lap, mely a nemzet életének hű tükre legyen; Ismerni kell [...] a nemzetnek előbb önmagát, és ismernie kell szükségeit; aztán megvitatni célta és eszközöket, dolgot és módokat, minden oldalról, s ha ekkor elkövetkezik a törvényhozás ideje, áldásdús leend mindenik törvény [...].” (A Pesti Hírlap első számának vezércikke, 1841)

.....

b) Nevezze meg azt az intézményt, amelynek működésére mindhárom forrás aláhúzott része utal!

4 pont	
--------	--

.....

8. A feladat a második világháború előzményeihez kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a vaktérkép és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Európa a második világháború előestéjén

a) Melyik év végének politikai határait mutatja a térkép? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. 1937

2. 1938

3. 1940

b) Melyik területet csatolta magához Németország a térképen látható állapothoz képest legutoljára? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. Elzász és Lotaringia

2. Saar-vidék

3. Szudéta-vidék

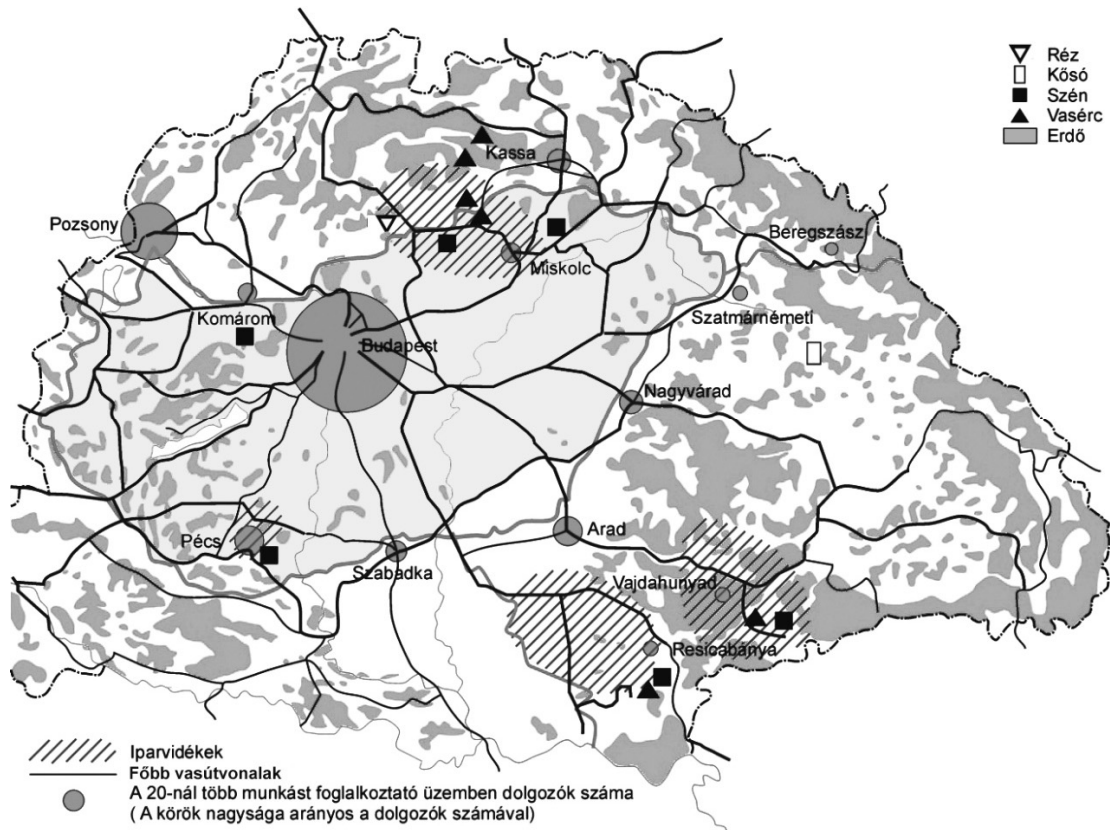
c) Melyik, az első világháború után létrejött ország függetlensége szűnt meg a német terjeszkedés következtében a térképen látható időszakra?

.....

d) Németországon kívül melyik másik, az első világháborúban vesztes ország megnövekedett területe látható a térképen?

.....

4 pont

9. A feladat a trianoni béke következményeivel kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a térkép vázlat és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)***A trianoni béke gazdasági hatásai*

a) A történelmi Magyarország mely elcsatolt területeire igaz a következő állítás? Karikázza be a két helyes válasz sorszámát!

Elcsatolásával Magyarország bányákat és jelentős ipari központokat, valamint nagy kiterjedésű erdős területeket veszített.

1. Burgenland   2. Délvidék   3. Erdély   4. Felvidék   5. Kárpátalja

b) Magyarázza meg a térkép vázlat alapján, miért ütközött nehézségekbe az ipari üzemek működtetése a trianoni Magyarországon!

.....

c) Mi jellemezte a vasút helyzetét a trianoni Magyarországon? Karikázza be a helyes állítás sorszámát! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. A vasúti fővonalak nagy része megsemmisült a háborúban a légitámadások miatt, ezért a vasúti szállítás háttérbe szorult a közúti szállításhoz képest.
2. A legjelentősebb vasúti csomópontnak számító várost elcsatolták Magyarországtól, ezért új vasúthálózat kiépítése vált szükségessé.
3. A dualizmus korában kiépült vasúthálózat megbomlása megnehezítette a vasúti szállítást.
4. A trianoni béke nem volt hatással a vasúti szállítás helyzetére.

4 pont	
--------	--

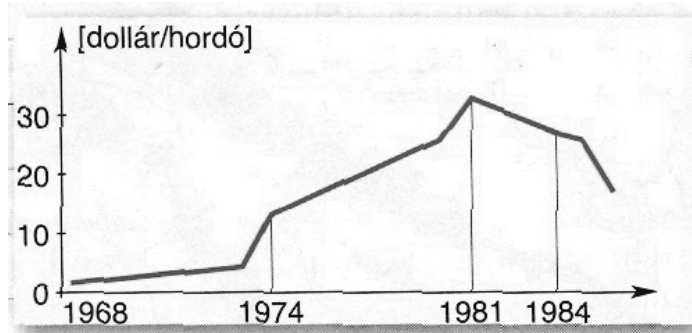
**10. A feladat a keleti és a nyugati blokk szembenállásával kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A)

A világ kőolajtermelése (millió barrel*)										
Év	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Szovjetunió	3 600	3 822	4 013	4 204	4 307	4 432	4 476	4 506	4 528	4 506
Egyesült Államok	3 653	3 563	3 600	3 750	3 700	3 722	3 716	3 723	3 730	3 800
OPEC-országok	8 647	9 814	9 947	9 459	9 861	8 531	7 085	5 970	5 300	5 068
Világ termelése összesen	20 162	21 851	22 607	23 134	24 011	23 059	21 645	20 645	20 441	20 744

*1 barrel = 163,66 liter

B)

Az olajár alakulása

C) „Ez a válság egyre jobban meggyőzi a tömegeket arról, hogy a kapitalizmus olyan társadalom, amelynek nincs jövője; egyszersem ez a válság megsokszorozza a másik, a szocialista út híveinek számát is. Ezt a válságot nem lehet megállítani sem az imperialisták katonai-politikai tömbjének próbálkozásával és a fegyverkezési hajszával, sem a monopóliumok gazdasági integrációjával, sem a társadalmi reformok látszatával, sem pedig elnyomással.” (Brezsnyev szovjet pártfőtitkár beszéde, 1976)

a) Válassza ki a C) betűjelű forrásra vonatkozó helyes magyarázatot! Karikázza be a helyes magyarázat sorszámát! (1 pont)

1. Brezsnyev az olajárak csökkenéséből a kapitalizmus bukására következtetett.
2. Brezsnyev szerint az olajárrobbanás biztosítja a pénzügyi kereteket a szovjet fegyverkezéshez.
3. Brezsnyev szerint a két világrend versengése lényegében eldőlt: a szocializmus győzelmet fog aratni.
4. Brezsnyev szerint az olajárak növekedése elzárta az utat a társadalmi reformok meghozatala előtt.

b) Döntse el, hogy melyik illik a mondatba a dőlttel szedett és sorszámmal jelölt kifejezések közül! Karikázza be az egy-egy megfelelő kifejezés sorszámát! (Elemenként 0,5 pont.)

A szovjet kőolajtermelés 1979 és 1983 közötti **1. növekedésével / 2. stagnálásával / 3. csökkenésével** párhuzamosan az OPEC kőolajtermelése **1. nőtt / 2. stagnált / 3. csökkent.**

c) Nevezze meg a C) betűjelű forrásban aláhúzással jelölt katonai-politikai tömböt!
(1 pont)

.....

3 pont	
--------	--

11. A feladat a Kádár-korszak mindennapjaival kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Természetesen a szovjet társadalom fejlettebb, mint a miénk. [...] Sajnos azonban [nálunk] még nem fejlődött ki az emberek öntudata. Jobban akarnak élni. Éppen ezért van szükség az érdekeltiségre. Ha valaki tisztességesen dolgozik, legyen neki háza, hétvégi háza, gépkocsija. Megengedtük [a parasztoknak], hogy háztáji telkük legyen, de ezeket nem integráltuk a kollektív gazdaságba. [...] A parasztok éjt nappallá téve dolgoznak, a munkára nem kell őket felszólítani. Ők most jól élnek és rendelkeznek a gyermekeik felneveléséhez szükséges eszközökkel [...]” (Kádár János beszélgetése Mihail Gorbacsoval, 1985)

	1960	1970	1980	1983
Hűtőgép	1	35	87	97
Mosógép	19	70	91	95
Személygépkocsi	0	6	26	32
Televízió	5	66	99	105

*100 háztartásra jutó tartós fogyasztási cikkek száma Magyarországon
1960 és 1983 között*

a) Döntse el a szöveges forrás alapján, melyik állítás igaz Kádár szavaira! Karikázza be az állítás sorszámát!

1. A tervgazdálkodás biztosította a magasabb életszínvonal elérését.
2. A parasztok a kollektív gazdaságban éjt nappallá téve dolgoztak.
3. A magas életszínvonalat a magántulajdonú gazdaságból származó jövedelem biztosította.

Rendelje a megadott két szakkifejezéshez az a) feladatrész állításaiban aláhúzott kifejezések közül a leginkább megfelelőt! Írja a szakkifejezés mellé a megfelelő állítás sorszámát!

b) háztáji .....

c) termelőszövetkezet .....

d) Karikázza be annak az állításnak a sorszámát, amely megmagyarázza a szöveges forrás és a táblázat közti logikai kapcsolatot!

1. A második gazdaság teremtette meg a fogyasztási cikkek megvásárlását fedező jövedelmet.
2. Csak az 1980-as évekre nőtt meg az igény a tartós fogyasztási cikkek használatára.
3. A szovjet társadalomban 100 háztartásra több tartós fogyasztási cikk jutott.

e) Mindkét forrás a Kádár-korszakban kialakult viszonylagos jólétről szól. Magyarázza meg saját szavaival ennek politikai célját!

.....
 .....

5 pont	
--------	--

12. A feladat az adókhöz és a járulékokhoz kapcsolódik.

Állapítsa meg, hogy a törvényrészletek közül melyik határozza meg az általános forgalmi adó (áfa), és melyik a személyi jövedelemadó (szja) alapját, illetve melyik a mértékét! Írja a megfelelő törvényrészletek betűjelét a táblázatba! Egy-egy részlet kimarad. A törvények szövegében az adó vagy járulék kifejezéseket mindenhol az adó/járlék kifejezéssel helyettesítettük. (Elemenként 1 pont.)

Az adó alapja

A) „Az adóévre vonatkozó beszámolóban kimutatott [...] értékesítés nettó árbevétele, egyéb bevételek és pénzügyi műveletek bevételei.”

B) „Termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása esetében az adó/járlék alapja [...] a pénzben kifejezett ellenérték, amelyet a jogosult kap [...] a termék beszerzőjétől, szolgáltatás igénybevevőjétől.”

C) „Jövedelem a magánszemély által [...] megszerzett bevétel egésze, vagy a bevételnek e törvény szerint elismert költséggel [...] csökkentett része.”

Az adó mértéke

D) „Az e törvény hatálya alá tartozó jövedelem után az adó/járlék mértéke [...] az adó-járlék alap 15 százaléka.”

E) „Az adó/járlék mértéke az adó alapjának 27 százaléka. [más esetben] 5 százaléka. [más esetben] 18 százaléka.”

F) „A biztosított által fizetendő [...] adó/járlék mértéke 8,5 százalékos. [Ezen belül az egyik] adó/járlék 4 százalékos, a [másik] adó/járlék 3 százalékos, a [harmadik] adó/járlék 1,5 százalékos.”

Adó megnevezése	Adó alapja	Adó mértéke
általános forgalmi adó		
személyi jövedelemadó		

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Református egyházszervezet	rövid
	1849 után	14.	A hármas szövetség	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Magyar államalapítás	hosszú
	1849 után	16.	Rákosi-korszak	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat a magyar államalapítással kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével I. (Szent) Istvánnak a kereszténység elterjesztését célzó és egyházszerző tevékenységét! Válaszában világítson rá a kereszténység megszilárdításának politikai jelentőségére! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Azok, akik az istentisztelet hallgatására a templomba menvén, ott a misék szertartása alatt egymás közt mormognak, és másokat zavarnak, haszontalan történeteket mesélgetve és nem figyelve a szent olvasmányokra és a lelki táplálékokra, ha idősebbek, dorgálják meg őket, és gyalázzal üzzék ki a templomból, ha pedig fiatalabbak és közrendűek, e nagy vakmerőségükért a templom előcsarnokában mindenki szeme láttára kötözzék meg, s ostorozással és hajuk lenyírásával fenyítsék meg őket.” (Törvény, 1001 körül)

„Én István, [...] miután létesítettem, felállítottam és berendeztem a szentséges Istenanya veszprémi [értsd: veszprémvölgyi] [...] monostorát, s összegyűjtöttem benne apácák seregét, [...] így rendelkezem. Ajándékozok ennek a monostornak kilenc falut földestől együtt. [...] [Adok] [...] révet, hét révésszel, hasonlóan a vásárvámot is, valamint lovas szolgát hatvanat, halászt a Dunán tizenkettőt [...]” (Oklevél, 1018 körül)

„Mínthogy a királyi méltóság rangját csakis a hívők és a katolikus hitet vallók nyerhetik el, ezért parancsainkban a szent hitet tesszük első helyre. Ha a királyi koronát meg akarod becsülni, legelőször azt hagyom meg, tanácsolom, illetve javaslom és sugallom, kedves fiam, hogy a katolikus és apostoli hitet akkora buzgalommal és éberséggel őrizd, hogy minden Istentől rendelt alattvalódnak példát mutass.” (Szent István: *Intelmek Imre herceghez, 1031 előtt*)

16. A feladat a Rákosi-korszakhoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a Rákosi-korszak gazdaságpolitikáját és az életkörülményekre gyakorolt hatásait! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Most a demokrácia egészséges, szép lakáshoz juttatott. Keresetemből szoba-konyha bútort, értékes képeket, rádiót, feleségemnek pedig bundát vettem. Hozzátehetem, hogy az idén két nagy disznót is vágtam és a spejzomat teleraktam vele.”

(Varga Barnabás élmunkás vájár beszéde a Sztahanovisták I. Országos Tanácskozásán, 1950)

Plakát az 1950-es évekből

A szükséges munkaórák száma néhány termék megvásárláshoz				
Év	Férfi gyapjú télikabát	1000 db téglá	1 kg sertéscomb	1 kg kenyér
1938	178	73	4,4	0,8
1952	243	178	6,5	0,6

A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma: .....

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

2. feladat: Az ábra forrása: Száray Miklós: Történelem I. (Forrásközpontú történelem, Nemzeti Tankönyvkiadó)

6. feladat: A diagramok forrása: Bihari Péter: A befejezetlen múlt 4; Polgári társadalmak és nemzetállamok (1776–1870); Raabe Klett, 1999; 77. o.

9. feladat: A térképvázlat forrása: Száray Miklós – Kaposi József: Történelem IV. (Forrásközpontú történelem, Nemzeti Tankönyvkiadó)

16. feladat: www.zml.hu

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. Julius Caesar	4	
	2. Középkori gazdaság és társadalom	4	
	3. I. Károly (Róbert) uralkodása	3	
	4. Felvilágosodás	7	
	5. XVIII. századi demográfiai változások	4	
	6. Első ipari forradalom	4	
	7. Reformkori Magyarország	4	
	8. Második világháború	4	
	9. Trianoni béke következményei	4	
	10. Keleti és nyugati blokk	3	
	11. Kádár-korszak	5	
	12. Adók és járulékok	4	
	Összesen	50	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. Református egyházszervezet	17	
	14. Hármasszövetség	17	
	15. Magyar államalapítás	33	
	16. Rákosi-korszak	33	
	Összesen	50	
II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____

dátum

_____

javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

_____

dátum

_____

dátum

_____

javító tanár

_____

jegyző